

PRIMĂRIA CHIȘINĂULUI ȘI DREPTURILE ELECTORALE

Ruslan Sevcenko¹

Alegerile Locale Generale la Chișinău și victoria forțelor proruse: cauze și consecințe

Comparativ cu alegerile locale precedente, desfășurate la Chișinău în 2015 și, respectiv, 2018, această campanie s-a desfășurat destul de calm. Doar în ultimele zile, înainte de primul tur al alegerilor, candidatul Blocului ACUM, A.Năstase, care se declară proeuropean, a făcut atacuri la adresa contracandidatului său I.Ceban, reprezentantul Partidului Socialiștilor, forței politice proruse. A.Năstase a dat de înțeles că nu a uitat cum, în 2018, din motivul protestului din partea lui I.Ceban, instanța de judecată a anulat rezultatul scrutinului, câștigat de A.Năstase cu puțin peste 52% în turul doi, lipsindu-l de mandatul de primar. Aceste declarații, însă, nu au schimbat rezultatul primului tur de scrutin din acest an: A.Năstase și I.Ceban au fost favoriții cursei electorale și au intrat în turul II. I.Ceban a obținut 40,19%, A.Năstase – 31,08%.

Deși A. Năstase dispunea de o rezervă electorală mai mare, datorită suburbiilor și electoratului unionist destul de activ, aflat în capitală, el a fost pus în fața unei probleme complicate: de a-i atrage în tabăra sa pe toți oponentii săi din partidele de dreapta – ex-primarul, liberalul D. Chirtoacă și fostul membru al Platformei DA, deputatul în Parlament O. Țăcu. Deoarece A. Năstase nu este susținător al ideilor unioniste, iar O.Țăcu a condiționat susținerea sa cu ruperea de către A.Năstase a coaliției cu Partidul Socialiștilor, A.Năstase s-a confruntat cu o problemă foarte serioasă, care putea fi soluționată doar prin factorii geopolitic – apelând la unirea forțelor proeuropene în fața pericolului rusificării capitalei și reorientării ei spre Rusia.

Dezbaterile televizate între A. Năstase și I. Ceban au arătat că, în pofida faptului că I. Ceban face multe greșeli și oferă multe răspunsuri evazive, totuși, el, mult mai bine decât A. Năstase, cunoaște problemele orașului. Încă, în 2018 acest fapt nu i-a încurcat lui A. Năstase să obțină victorie. Și asta pentru că atunci el se afla în opoziție și reprezenta o forță populară, care se lupta cu regimul oligarhic al lui V. Plahotniuc. Dar aflarea lui A.Năstase în funcție de ministru al Afacerilor Interne i-au afectat foarte grav imaginea, pentru că A. Năstase s-a arătat un administrator foarte slab și nu a reușit să introducă oarecare schimbări benefice în activitatea ministerului. În turul II, decisiv, totul trebuia să decidă prezența la vot a

¹ Analist politic, doctor în istorie, Chișinău, Republica Moldova.

alegătorilor din suburbii, majoritatea având viziuni proeuropene, nivelul de prezență a alegătorilor (mai înaltă era în favoarea lui A. Năstase), și aprecierea de către alegători a politicii noii guvernări, aflate la putere din iunie 2019, după căderea regimului lui V. Plahotniuc.

Însă, turul II, desfășurat la 3 noiembrie 2019, a fost câștigat de I. Ceban (52,39%). A. Năstase a fost devansat cu 47,61%. Așadar, pentru prima dată după perioada sovietică, capitala țării a revenit în mâinile stângii politice, cu orientare clară promoscovită.

Cauzele înfrângerii candidatului proeuropean sunt următoarele:

Blocul ACUM, copreședintele căruia este A. Năstase, nu a îndeplinit majoritatea absolută a obligațiilor, luate în fața alegătorilor până la venirea sa la putere. Printre ele: 1) nu a fost îndeplinită promisiunea de a nu colabora cu socialiștii (alegătorii acceptau așa ceva doar pe o perioadă foarte scurtă, pentru a scăpa de oamenii Partidului Democrat); 2) lipsa arestărilor conducerii Partidului Democrat, în frunte cu oligarhul V. Plahotniuc, care, după afirmațiile liderilor ACUM, este implicată în mai multe scheme criminale, care le aduceau venituri enorme. În realitate, nimeni nu a fost arestat și nici nu a fost deschis vreun dosar penal, cu excepția anunțării în căutare internațională a oligarhilor-fugari V. Plahotniuc și I. Șor și reținerilor simbolice ale câtorva deputați; 3) slăbiciunea și incompetența vizibilă a noului guvern, condus de alt lider al blocului ACUM, M. Sandu. Acesta, sub presiunea Președintelui I. Dodon, care deschis promovează ideile apropierei spre Rusia, cedează tot mai multe poziții-cheie în stat, inclusiv în domeniul judiciar, structurile de forță și de control (de la Președintele Curții Constituționale la vicedirectorul Serviciului de Informații și Securitate); 4) creșterea tarifelor la serviciile comunale și altele, în pofida faptului că înaintea alegerilor parlamentare din 24 februarie 2019 blocul ACUM promitea majorarea salariilor, nu a prețurilor; 5) în loc de promovarea unui curs clar și consecvent proeuropean s-a început apropierea deschisă către Rusia, acoperită cu „necesitatea de a duce politica externă echilibrată” între Rusia și Europa. Despre necesitatea acestuia vorbește atât Președintele prorus I. Dodon, cât și prim-ministrul proeuropean M. Sandu.

A. Năstase nu a reușit să găsească limbaj comun cu unioniștii, care, la Chișinău, constituie circa 15-20% din populație, se distanța de ei și doar spre sfârșitul campaniei s-a obligat să nu rămână în coaliție cu Partidul Socialiștilor. Ca urmare, majoritatea unioniștilor, chiar în pofida chemărilor liderilor acestora, au votat împotriva lui.

Personal, A. Năstase nu a reușit să elaboreze un program clar și detaliat de dezvoltare a orașului, a sectoarelor, a parcurilor, a terenurilor de agrement ale acestora, făcând, în mare parte, declarații generale, de tipul „noi vom lucra pentru oameni”. Lipsa de pregătire a lui A. Năstase a fost evidentă și în cadrul dezbaterilor televizate, și ale întâlnirilor cu alegătorii.

A. Năstase nu a reușit să ofere alegătorilor răspunsuri clare privind proveniența noii averi, care în ultimele luni a apărut în posesia lui (în special – unui autoturism, cu prețul de 41600 de euro), explicații, de ce unele persoane, aflate în relații de rudenie cu el, erau numite în funcții de răspundere (de exemplu, cumnatul acestuia, G. Bălan, a devenit șeful Inspectoratului General de Poliție, deși nu a lucrat nicio zi în acest domeniu).

În calitate de ministru al Afacerilor Interne, A. Năstase s-a manifestat ca un funcționar slab, care a permis creșterea nivelului de criminalitate, activizarea grupărilor criminale, creșterea nivelului de contrabandă ș.a. Nicio reacție la aceste fapte din partea lui A. Năstase în serviciile mass-media nu apare. Cu toate acestea, A. Năstase crede că a „stabilizat” și a „îmbunătățit” activitatea ministerului, deși comentariile colaboratorilor Ministerului, atât ale foștilor, cât și ale celor aflați în funcție, confirmă situația diametral opusă. Mai mult ca atât, soția acestuia, Angela Năstase, care locuiește în ultimii ani în Germania, refuză să revină împreună cu copiii în Moldova, motivând că nu se simte în siguranță acasă.

În urma acestor rezultate și ale declarațiilor făcute de reprezentanții coaliției de guvernare (ACUM-PSRM) după alegeri, putem concluziona că Președintele I. Dodon, pozițiile căruia după victoria reprezentantului socialiștilor la Chișinău s-au întărit radical, impune guvernului M. Sandu o serie de condiții (inclusiv demiterea unor miniștri, în special a ministrului Justiției, O. Stamate), blochează proiectul de lege, care ar permite primului ministru să înainteze personal candidaturile la postul de Procuror General. Numai în cazul dacă cineva dintre cei doi, M. Sandu sau I. Dodon, în ultimul moment va ceda și va găsi un numitor comun, vom avea șanse să păstrăm guvernul actual până la alegerile prezidențiale din noiembrie 2020. În caz dacă nici Președintele I. Dodon, nici prim-ministrul M. Sandu nu vor ceda, guvernul M. Sandu va fi demis și în țară ori se va instaura altă coaliție guvernamentală, ori vom avea alegeri anticipate, care pot fi câștigate de principală forță promoscovită – Partidul Socialiștilor, protejat deschis de Președintele țării I. Dodon (fostul președinte al acestei formațiuni politice). Pentru Republica Moldova consecințele acestuia pot fi foarte grave, ținând cont de planurile Moscovei de a restabili sfera sa de influență în toate fostele republici sovietice.